

Дејаноски К. , Бојаџиевска Л. , Богдановски С. , Шуков П.

ЛАБОРАТОРИСКА И КЛИНИЧКА ЕВАЛУАЦИЈА НА ИНДЕКСОТ НА АНТАГОНИСТИТЕ ПРИ ИЗБОРОТ И ПОСТАВУВАЊЕТО НА ЗАБИТЕ

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ - Скопје, Клиника за стоматолошка протетика

Трџнувајќи од сознанието за значењето на индексот на антагонистите како биометриски показатели при избирањето на артифицијалните заби [Макед Стоматол Прегл 1995; 19(1-4): 70-3.], се определивме за на ова клиничка и лабораториска евалуација.

При лабораториската анализа користени се еден пар едентни работни модели поставени во артикулајтор, кај кои беа поставени вештачки заби со индекс на антагонистите идентичен со оној утврден кај природната денитиција на испитуваната популација.

За да се утврдат односите на расположливоста просјор и големината на предните долни заби, како и односите помеѓу долните и горните заби во вертикален и хоризонтален правец, предните долни заби беа менувани со заби со поголем и помал индекс на антагонистите од утврдените кај природната денитиција.

Група за клиничка евалуација ја сочинуваа едентни пациенти и пациенти кај кои во едната вилица беа присутни предните заби. За определување на големината на вештачките заби беше применет ФА-ДЕ методот, бидејќи во неговата процедура се засигурени и индексите на антагонистите.

Кај клиничката група испитаници постигнавме оптимални интер-денитални релации, а две испитанички побараа кај долните заби да биде назначена дијагема, што го решивме со избор на заби со помал индекс на антагонистите.

Врз основа на прелиминарните сознанија се залагаме индексот на антагонистите да биде релативен при изборот на вештачките заби.

Учеството на забите во основните функции на стоматогнатниот систем е одредено од нивната големина, форма, боја, нивните меѓусебни односи и односите со лабијалниот и лингвалниот мускулен комплекс.

Сместувањето на забите во т. н. неутрален простор бара големината на избраните заби да биде што поблиска до големината на природните заби и да се запазат изворните индивидуални интерденитални и дентофацијални релации, како основа на оклузиоартикулационите односи помеѓу горниот и долниот забен ред.

Најрелевантен елемент во изразувањето на интердениталните релации помеѓу горниот и долниот забен ред е индексот на антагонистите. Неговото значење било забележано од Дејаноски (1), Иорданов (2), Kern (3), Murell (4), Legović (5), Nikolić и соп. (6), Richardson (7) и др.

Добиените резултати од истражувањето на индексот на антагонистите кај нашата популација и кај вештачките заби [Макед Стоматол Прегл 1995; 19 (1-4): 70-3.] ја наметнаа потребата од клиничка и лабораториска евалуација на индексот на антагонистите при изборот и поставувањето на предните заби кај тотална беззабност.

Материјал и метод

Лабораториското истражување беше извршено на еден пар работни модели со бимаксиларна тотална беззабност, фиксирани во артикулајтор Stratos 200. Цел на операцијата беше односот на расположливиот простор и ширината на предните долни заби, местоположбата на предните долни заби што ја диктираше тој простор, како и односите на предните горни и долни заби во хоризонтален и вертикален правец. Сите горни и бочните долни заби секогаш имаа иста местоположба, а ги менувавме само долните предни заби. Беа користени ИВО-ЛЕК заби со поголем, еднаков или помал ин-

Клучни зборови: протеза, тотална; естетика, стоматолошка; однотометрија; вештачки заби

Слика 1. Поставување на забите со дијастема

Слика 2. Поставување на забите со треми

Слика 3. Поставување на заби со изменета местоположба

декс на антагонисти од оној утврден кај нашата популација.

Клиничката проверка на валидноста на индексот на антагонистите беше реализирана кај 50 испитаници со бимаксиларна тотална беззабост и 10 испитаници кај кои во едната вилица беа зачувани предните заби а во спротивната недостасуваа сите предни заби. Големината на вештачките заби ја определувавме со ФА-ДЕ методот (1), во кој учествуваат и индексите на антагонистите.

Резултати и дискусија

Со лабораториската анализа и клиничката опсервација на односите на расположливиот простор, ширината на предните долни заби и односите на горните и долните предни заби, беа констатирани следниве состојби:

1. кога избраниите долни предни заби имаа индекс на антагонисти еднаков со оној утврден кај природната денитиција (79, 11 кај мажиите и 79, 06 кај жениите), имавме комплично појолнување на интерканиниот простор, забите се дојраа на ниво на конјактниите точки, а односот на хоризонталниот и вертикалниот преклоп беше 2 : 1, што е вообичаен однос за еуѓнајно поставување на заби кај поопална беззабност (сл. 1);

2) кога индексот на антагонистите беше помал од оној утврден кај природната денитиција, односно кога избраниите заби имаа помала ширина имавме две решенија :

- за да го пополниме целиот простор и да обезбедиме контакт помеѓу долните заби, нив требаше да ги поставиме полингвално, со зголемен хоризонтален и вертикален преклоп (сл. 1) и,
- долните заби ги поставувавме со назначени интердентални слободни простори (дијастема или треми) и со нормален хоризонтален и вертикален преклоп (сл. 2, 3);

3. кога избраниите долни заби имаа поголем индекс на антагонисти со поставениите горни заби, односно кога тие имаа поголема ширина, беа можни три решенија:

- долните заби да ги поставиме по вестибуларно со мал хоризонтален и вертикален преклоп или без него (сл. 4),
- долните заби да се постават изротирани или инклинирани, но со нормален хоризонтален и вертикален преклоп (сл. 5) и,
- долните заби, за се внесат во расположливиот простор, да бидат адаптирани со стружење.

Кај испитаниците од клиничките групи постигнавме задоволителни резултати при пос-

тавување на забите, а особено при вклопувањето на избраните антагонистички заби кај втората клиничка група, со присутни фронтални заби во едната вилица.

Анализирајќи ги прикажаните варијанти за поставување на забите кога тие се со различен индекс на антагонисти од оној утврден како биометриски показател кај популацијата, можеме со сигурност да очекуваме дека поставените заби, со значително изменета изворна местоположба и интердентални односи, ќе имаат негативно влијание врз стабилизацијата на подвижните протези, квалитетот на фонацијата, естетиката и хармонијата на лицето.

Клиничкото искуство покажува дека пациентите најчесто не ги прифаќаат неправилностите во интерденталните односи, односно сакаат наредени заби како "бисери", а мал е бројот на оние кои сакаат "искривени" или "ретки" заби. Во нашето истражување само две пациентки побараа долните заби да бидат поставени со назначена дијастема. Повеќето од испитаниците интерденталните слободни простори ги сметаат како знак на старост.

Адаптирањето на забите со стружење треба да се сведе на неодложен минимум, бидејќи постои можност да се нарушат димензионалните односи, со што забот ја губи основната форма.

Сознанијата добиени од предметните истражување ни даваат за право да го истакнеме значењето на индексот на антагонистите при изборот и поставувањето на забите.

LABORATORY AND CLINICAL EVALUATION OF THE ANTAGONIST INDEX IN TOOTH SELECTION AND ARRANGEMENT

Dejanoski K., Bojadžievska L.,
Bogdanovski S., Šukov P.

Summary

The aim of this study was to make clinical and laboratory evaluation of antagonists index being the biometrical index when making artificial tooth selection [Maked Stomatol Pregl 1995; 19(1-4): 70-3.]

For laboratory analysis, in articulator, we arranged the artificial teeth with an antagonists index identical to that found in the natural dentition among the representatives of the investigation group.

To establish the relations of the space and size of lower frontal teeth, as well as the relation between lower and upper teeth, we made alternation with teeth

Слика 4. Лингвално поставени долни заби

Слика 5. Вестибуларно поставени долни заби

with higher and lower antagonists index than that established for natural dentition.

The group for clinical evaluation consisted of edentulous individuals and individuals with frontal natural teeth in one of the jaws. To estimate the size of artificial teeth FA-DE method was employed, as in this procedure antagonists index is involved.

Optimal interdental relations were obtained in the clinical group; two female individuals asked for diastema in their lower frontal teeth, which was performed by lower antagonists index tooth selection.

On the basis of this experience we suggest index of antagonists to be taken in consideration when artificial tooth selection is made.

Key word: denture, complete; esthetic, dental; odontometrics; tooth, artificial

Литература

1. ДЕЈАНОСКИ К. Дентофацијалните параметри во реконструкцијата на горниот фронтален сегмент кај тотална беззабост (докторска дисертација) Скопје, Македонија: Стоматолошки факултет, 1993.
2. ИОРДАНОВ И. Антропологија в стоматологијата. Медицина и физкултура, Софија, 1981.
3. KERN BE. Antropometric parameters of tooth section. J Prost Dent 1967; 17: 431-7.
4. LEGOVIĆ M. Doprinos problematici korelacije -Si : +Si . Stomatol GI Srb 1978; 25 (5): 349-52.
5. MURRELL GA. Coplete denture esthetices. Dent Clin North Am 1989; 33 (2): 145-55.
6. NIKOLIĆ P, SPAJĆ P, KLAJNŠEK I, JOVIĆ M. Komparacija meziodistalnih promera frontalnih zuba. V Sibir na stomatolozite od Makedonija, Dojran: Stomatološka sekcija pri SZLM, 1987: 61.
7. RICHARDSON ER. Facial differences in dimensional traits of the human face. Angle Orthod 1980; 50 (4): 301-11.